

URZĄD STATYSTYCZNY W BYDGOSZCZY

BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2010 R.

www.stat.gov.pl/bydgosz

OPRACOWANIA SYGNALNE

Badanie budżetów gospodarstw domowych pełni ważną rolę w analizach poziomu życia ludności; jest jedynym źródłem informacji o dochodach, wydatkach, spożyciu ilościowym żywności oraz o wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania. Badanie prowadzone jest metodą reprezentacyjną, która daje możliwość uogólnienia (z określoną precyzją) uzyskanych wyników na wszystkie gospodarstwa domowe w kraju i województwie. Prezentowane w opracowaniu wyniki z badania ustalono na podstawie oświadczeń osób biorących w nim udział.

Podstawową kategorią ekonomiczną – mającą decydujący wpływ na warunki życia gospodarstwa domowego – jest dochód rozporządzalny, który przeznaczany jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

* * *

Dochód rozporządzalny jest to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika (od dochodów z pracy najemnej oraz od niektórych świadczeń z ubezpieczenia społecznego i świadczeń pomocy społecznej), o podatki od dochodów i własności płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi dochody pieniężne i niepieniężne, w tym spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź działalności gospodarczej na własny rachunek) oraz towary i usługi otrzymane nieodpłatnie. Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Składają się na niego:

- dochód z pracy najemnej,
- dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie,
- dochód z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie, z wykonywania wolnego zawodu,
- dochód z tytułu własności,
- dochód z wynajmu nieruchomości,
- świadczenia z ubezpieczeń społecznych,
- świadczenia pomocy społecznej,
- pozostały dochód (w tym dary i alimenty).

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują one towary zakupione za gotówkę również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej, na kredyt, otrzymane bezpłatnie oraz spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności rolniczej bądź działalności gospodarczej na własny rachunek). Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, lekarstwa), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki składają się z:

- darów przekazanych innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym,
- niektórych podatków, w tym podatku od spadków i darowizn, podatku od nieruchomości, opłaty za wieczyste użytkowanie gruntu,
- zaliczek na podatek od dochodów osobistych oraz składek na ubezpieczenia społeczne płaconych samodzielnie przez podatnika,
- pozostałych rodzajów wydatków nieprzeznaczonych bezpośrednio na cele konsumpcyjne, w tym strat pieniężnych, odszkodowań za wyrządzone szkody.

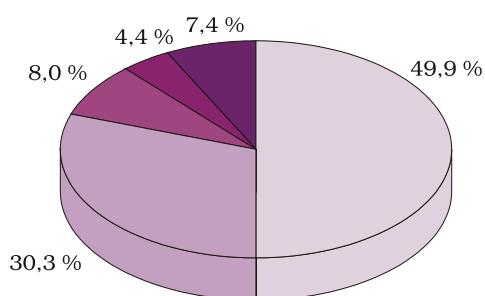
Spożycie artykułów żywnościowych w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne). Za moment spożycia artykułów żywnościowych przyjmuje się moment ich pozyskania przez gospodarstwo domowe.

* * *

W 2010 r. w województwie kujawsko-pomorskim badanie budżetów objęło 1976 **gospodarstw domowych**, z czego 985 to gospodarstwa pracowników (w tym ponad połowę, bo 52,0 %, stanowiły gospodarstwa pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych), 599 – gospodarstwa emerytów i rencistów (w tym 75,8 % stanowiły gospodarstwa emerytów), 158 – rolników, 147 – pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym oraz 87 gospodarstw osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł.

Przeciętna liczba osób w badanych gospodarstwach w Kujawsko-Pomorskim wyniosła w analizowanym roku 2,92 osób, tj. *średnio o 0,03 osoby więcej niż przeciętnie w kraju* i wahała się w przedziale: od 1,98 osób (w gospodarstwach emerytów) do 3,91 (w gospodarstwach domowych rolników indywidualnych).

Struktura gospodarstw domowych

Gospodarstwa:

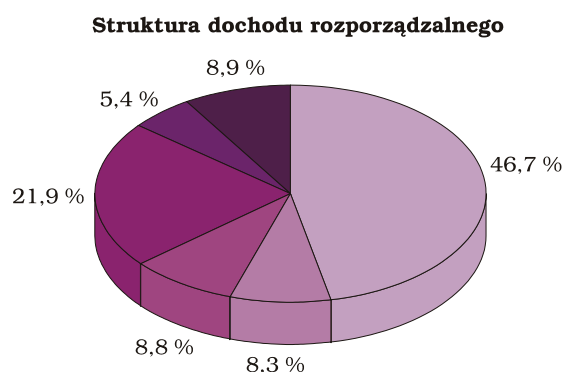
- pracowników
- emerytów i rencistów
- rolników
- osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł
- osób pracujących na własny rachunek

TABL. 1. Gospodarstwa domowe

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Kujawsko-Pomorskie	Polska = 100
Liczba zbadanych gospodarstw domowych	37412	1976	5,3
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,89	2,92	101,0
w tym:			
pracujących	1,13	1,17	103,5
pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i świadczeń pozostałych	0,82	0,86	104,9
w tym:			
emerytury lub renty	0,70	0,64	91,4
pozostających na utrzymaniu	0,87	0,83	95,4

W analizowanym roku przeciętne gospodarstwo domowe w województwie kujawsko-pomorskim **rozporządzało miesięcznym dochodem** wynoszącym średnio 1158,49 zł/osobę. W ujęciu nominalnym był on o 14,1 % wyższy (o 143,50 zł) od analogicznego poziomu dochodu sprzed roku. Najbardziej (w ujęciu kwotowym) zwiększył się dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie – o 39,33 zł (o 69,8 % wyższe) i z pracy najemnej – o 36,76 zł (o 7,3 %). Odnotowano również wzrost dochodów ze świadczeń pozostałych – o 7,25 zł (o 13,1 %), z pracy na własny rachunek – o 5,33 zł (o 5,5 %) oraz ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – o 4,62 zł (o 1,9 % wyższe niż w 2009 r.). *Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie kujawsko-pomorskim był niższy od dochodu notowanego w kraju o 34,33 zł, tj. o 2,9 %.*

Dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego w największym stopniu tworzą dochody z pracy najemnej – w 2010 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł w województwie kujawsko-pomorskim 46,8 % (w kraju 53,4 %) oraz dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – 21,9 % (w kraju 24,9 %). W porównaniu z dochodami gospodarstw domowych osiągniętymi w 2009 r. w województwie zwiększył się udział dochodu z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie (wzrost o 2,7 pkt proc.), a zmniejszył się udział

Dochód:

- z pracy najemnej
- z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie
- z pracy na własny rachunek
- ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych
- ze świadczeń z pozostałych
- z innych źródeł

dochodu z pracy najemnej (spadek o 3,0 pkt proc.), ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (o 2,6 pkt) oraz z pracy na własny rachunek (o 0,7 pkt). Udział dochodu ze świadczeń pozostałych utrzymał się na zeszłorocznym poziomie.

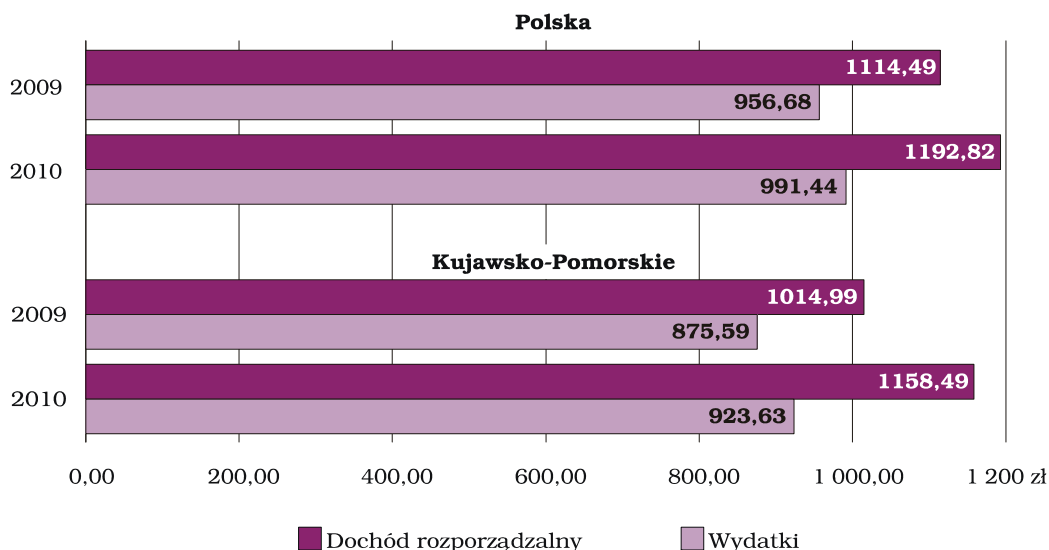
Udział dochodów z pracy na rachunek własny był w kujawsko-pomorskim o 0,4 pkt proc. niższy niż w kraju i wyniósł 8,8 %, z gospodarstw indywidualnych w rolnictwie – o 4,1 pkt wyższy i wyniósł 8,3 %, ze świadczeń z pomocy społecznej – o 2,0 pkt wyższy niż w kraju i wyniósł 5,4 %.

Dochód do dyspozycji przypadający średnio na 1 osobę w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł w 2010 r. 1121,57 zł, co oznacza wzrost o 142,40 zł (o 14,5 %) w stosunku do 2009 r. *i był niższy niż w kraju o 25,61 zł (o 2,2 %).*

TABL. 2. *Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko-Pomorskie		
	w złotych	2009=100	w złotych	Polska=100	2009=100
Ogółem	1192,82	107,0	1158,49	97,1	114,1
w tym dochód do dyspozycji ...	1147,18	107,0	1121,57	97,8	114,5
w tym:					
z pracy najemnej	636,56	107,2	541,68	85,1	107,3
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	50,32	116,8	95,67	190,1	169,8
z pracy na własny rachunek	109,26	107,8	101,53	92,9	105,5
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	297,03	103,7	253,65	85,4	101,9
ze świadczeń pozostałych	40,00	110,5	62,43	156,1	113,1

**Przeciętne miesięczne dochody i wydatki
na 1 osobę w gospodarstwach domowych**

W 2010 r. **przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego** w województwie kujawsko-pomorskim w przeliczeniu na 1 osobę kształtowały się na poziomie 923,63 zł i były o 5,5 % wyższe (o 48,04 zł) niż w 2009 r. Najbardziej wzrosły w skali roku wydatki na: transport (o 11,4 %), restauracje i hotele (o 10,3 %), napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 9,8 %) oraz na użytkowanie mieszkania i nośniki energii (wzrost o 9,6 %); zmalały natomiast wydatki na wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego – o 5,9 % w skali roku. *Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego w województwie kujawsko-pomorskim w 2010 r. w przeliczeniu na 1 osobę były niższe od przeciętnych wydatków w kraju o 67,81 zł (o 6,8 %).*

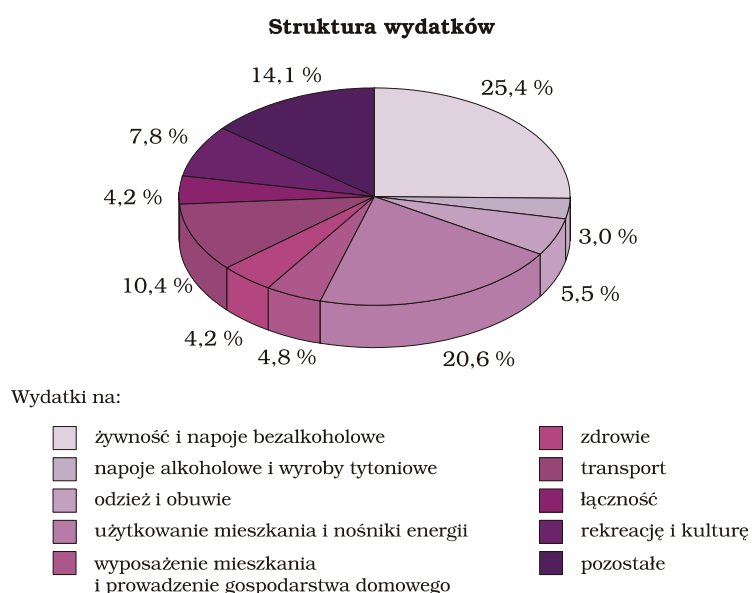
W strukturze wydatków dominowały (96,0 % udziału) wydatki związane z zakupem towarów i usług konsumpcyjnych (o 0,1 pkt proc. więcej niż przed rokiem), w tym najistotniejszą grupę stanowiły wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe, na które gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 25,5 % ogółu wydatków (o 0,8 pkt mniej niż w 2009 r.). Znaczącą grupą wydatków były opłaty ponoszone przez gospodarstwa domowe z tytułu użytkowania mieszkania i za korzystanie z nośników energii – w analizowanym czasie stanowiły one przeciętnie 20,6 % ogółu wydatków (o 0,8 pkt proc. więcej niż przed rokiem). *Struktura wydatków budżetów gospodarstw domowych mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego nie odbiegała znacząco*

od struktury wydatków obserwowanej w kraju. Największą różnicę odnotowano w wydatkach na transport (udział w Kujawsko-Pomorskim był o 0,8 pkt proc. wyższy niż średnia krajowa), zaś udział wydatków przeznaczonych na zdrowie był niższy o 0,5 pkt.

TABL. 3. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko-Pomorskie		
	w złotych	2009=100	w złotych	Polska=100	2009=100
Ogółem	991,44	103,6	923,63	93,2	105,5
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^a	945,80	103,5	886,71	93,8	105,6
w tym:					
żywność i napoje bezalkoholowe	246,14	102,5	235,20	95,6	102,2
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.....	26,94	103,4	27,54	102,2	109,8
odzież i obuwie	52,35	104,8	50,55	96,6	105,2
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	199,88	106,3	190,21	95,2	109,6
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	51,19	99,4	44,17	86,3	94,1
zdrowie	47,42	99,0	39,13	82,5	97,8
w tym artykuły farmaceutyczne	28,48	98,6	25,68	90,2	101,9
transport	94,78	102,2	96,01	101,3	111,4
łącznie	43,43	99,9	38,34	88,3	104,4
rekreacja i kultura	79,80	104,5	72,42	90,8	105,7
edukacja	12,75	111,5	10,82	84,9	107,7
restauracje i hotele	22,93	110,7	18,25	79,6	110,3
inne towary i usługi	51,63	102,6	50,23	97,3	108,9
w tym na higienę osobistą	29,09	102,9	27,88	95,8	105,4

a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzaju wydatków.

Wyniki badań budżetów gospodarstw domowych dostarczają informacji o ilości żywności zakupionej lub pozyskanej w inny sposób np. z własnego gospodarstwa rolnego lub działki pracowniczej, otrzymanej w darze, itp. W województwie kujawsko-pomorskim w 2010 r. w porównaniu z rokiem poprzednim najbardziej zmniejszyło się **spożycie**: owoców – o 12,6 %, cukru – o 7,8 % i pieczywa – spadek o 5,2 %. Zanotowano znaczący wzrost w przypadku konsumpcji: jogurtów – o 11,1 %, napojów mlecznych – o 8,7 % oraz napojów bezalkoholowych – wzrost o 6,3 %. *W porównaniu do przeciętnego spożycia w kraju, w wo-*

jewództwie kujawsko-pomorskim notuje się większe spożycie na osobę: ziemniaków (o 12,6 % więcej niż w Polsce), ryb oraz jogurtów (równo po 11,1 %). Mniejsze jest natomiast spożycie masła (o 22,2 %), napojów mlecznych (o 16,7 %) i cukru (o 8,5 % mniejsze).

TABL. 4. *Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Kujawsko- -Pomorskie	Polska=100
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	7,01	6,88	98,1
w tym pieczywo w kg	4,67	4,77	102,1
Mięso w kg	5,57	5,90	105,9
w tym przetwory mięsne i inne produkty zawierające mięso w kg	2,35	2,29	97,4
Ryby ^a w kg	0,45	0,50	111,1
Mleko ^b w l	3,51	3,46	98,6
Jogurty w kg	0,54	0,60	111,1
Sery w kg	0,95	0,88	92,6
Napoje mleczne w kg	0,30	0,25	83,3
Jaja w szt	12,81	12,55	98,0
Oleje i pozostałe tłuszcze w kg	1,35	1,32	97,8
w tym masło w kg	0,27	0,21	77,8
Owoce w kg	3,43	3,19	93,0
Warzywa w kg	9,95	10,19	102,4
w tym ziemniaki w kg	4,83	5,44	112,6
Cukier w kg	1,30	1,19	91,5
Napoje bezalkoholowe w l	7,92	7,47	94,3

a Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garnażeryjnych i panierowanych. b Bez zagęszczonego i w proszku.

Na podstawie przeprowadzonych badań w gospodarstwach domowych można stwierdzić, że w 2010 r. powszechnie występującymi w gospodarstwach **dobrami trwałego użytkowania** były dobra uważane za niezbędne do ich funkcjonowania, takie jak chłodziarki czy automaty pralnicze.

TABL. 5. *Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Kujawsko-Pomorskie
	w % ogółu gospodarstw domowych	
Chłodziarka	98,5	98,9
Zamrażarka	32,6	23,0
Automat pralniczy	89,8	89,0
Zmywarka do naczyń	15,7	14,6
Kuchenska mikrofalowa	52,6	57,0
Samochód osobowy	59,5	59,3
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)	41,6	39,3
Odbiornik telewizyjny	98,4	99,2
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej ^a	64,5	71,9
Telefon komórkowy	88,8	91,6
Magnetowid, odtwarzacz	25,2	26,0
Zestaw kina domowego	17,1	18,9
Odtwarzacz płyt kompaktowych	12,9	9,1
Odtwarzacz DVD	54,2	60,2
Komputer osobisty	64,9	65,6
w tym z dostępem do Internetu	59,6	58,6
Drukarka	41,4	40,5
Aparat fotograficzny cyfrowy	49,6	50,8

a Łącznie z telewizją kablową.

W porównaniu z wynikami z 2009 r. w województwie kujawsko-pomorskim nastąpiły w 2010 r. niewielkie zmiany w wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytku, i tak największy przyrost udziału odnotowano w odniesieniu do wyposażenia gospodarstw posiadających komputery z dostępem do Internetu (wzrost o 4,9 pkt proc.), zmywarkę do naczyń (o 4,1 pkt), samochody osobowe (o 3,1 pkt), kuchenki mikrofalowe (o 2,8 pkt) oraz aparaty fotograficzne cyfrowe (o 2,6 pkt). *W porównaniu do średniej krajowej w województwie kujawsko-pomorskim większy odsetek gospodarstw domowych wyposażonych jest m.in. w urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej (o 7,4 pkt proc.), odtwarzacz DVD (o 6,0 pkt) oraz kuchenkę mikrofalową (o 4,4 pkt); mniejszy odsetek gospodarstw domowych niż średnio w Polsce posiada m.in. zamrażarkę (o 9,6 pkt) oraz odtwarzacz płyt kompaktowych (o 3,8 pkt).*